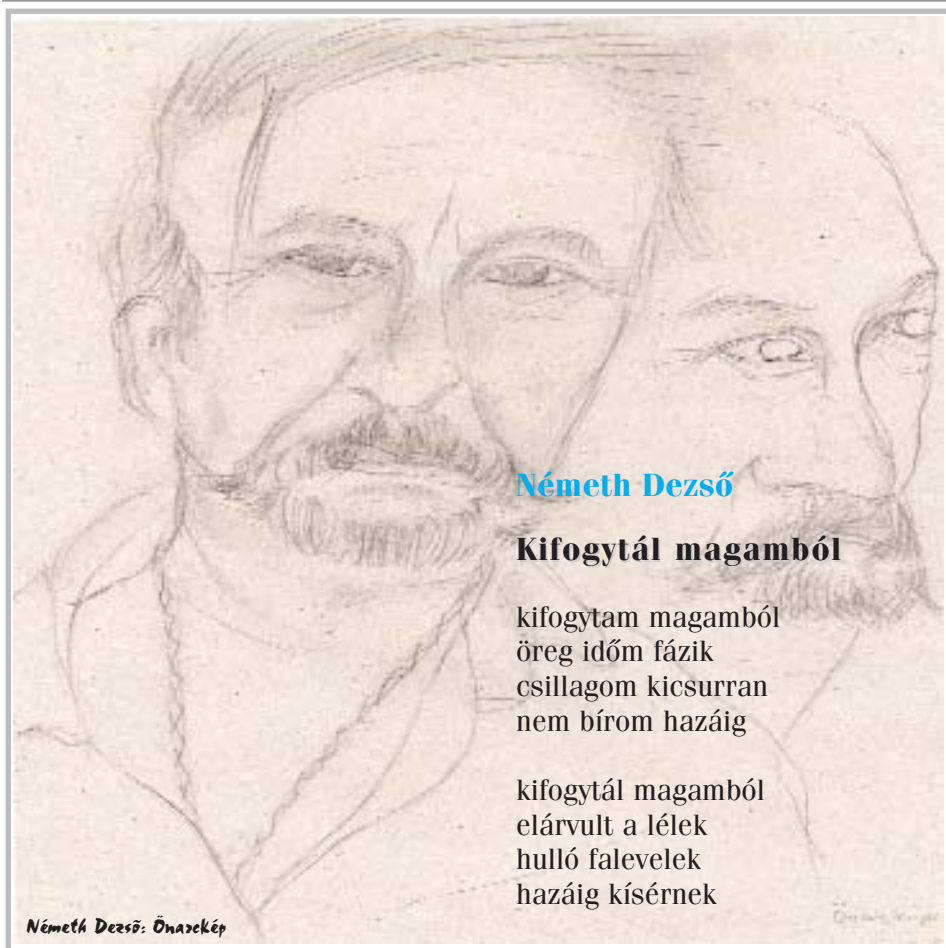

Kis LANT

IRODALMI FOLYÓIRAT

Németh Dezső

Kifogytál magamból

kifogytam magamból
öreg időm fázik
csillagom kicsurran
nem bírom hazáig

kifogytál magamból
elárvult a lélek
hulló falevelek
hazáig kísérnek

Németh Dezső: Önarckép

2012/1 89.szám

Kis LANT az INTERNETEN! www.kislant.hu

Németh Dezső

Rozália

Réges-régen, hol ölelkezik
két patak, a Röhe és Lima,
élt egy lány kiről tudniillik,
hogy ő volt szép Rozália,
és mikor szerelemre nyílik
csodás virágzó dália.

Megtörtént a Csalánvölgy ölén,
nem kellett sokáig várnia,
dalolt a kertben egy bús legény,
hallgatta szép Rozália,
majd a templomban kigyúlt a fény,
értük zengett az orgona.

De rút idő jött, halál kemény,
a legény elment háborúba,
egyedül maradt Csalánvölgy ölén
fiával bús Rozália,
és fátyolos kék kökényszemén
könnyezett lelke bánata.

Háború dúlt és Fiuménél
őrt állt Bertalan hős százada,
levelet írt, bár tombolt a tél,
férjének bús Rozália:
„Gyere haza, már fiad beszél,
s fakarddal csákós katona...
és szerető szívem arra kér
írj, és gyere hozzánk haza!”

Elmúlt a tél, de nem jött levél.
Majd kimerült az ármádia...
a rongyos katona hazatért,
s kivirult szép Rozália.
Szegénység dúlt, nem volt kenyér,
de lett sok lánya és fia.

Sok-sok év múlt, arca fakult,
hervadt a gyönyörű dália,
sok remény és álom kútba hullt,
s megőszült szép Rozália.
Jó Bertalant a rák megölte,
s az égbe kellett szállnia,
majd édesanyám is követte,
a szépséges Rozália.

*Taliándörögdt, a kis falu, a Tik-hegy
oldalára települt. Laci bátyám a Családi
legendárium című könyvemben írja, hogy
a Röhe és a Lima vize itt csörgedezett, és
anyámék Fokszódon laktak a Csalánvölgy-
ben. A térképen találtam egy Foxod nevű
utcát és a Röhe vizét, de a Lima patakot
sehol sem találtam.*

Németh Dezső

In memoriam

Bronz Attila

Visszafolyt időben Vagonok
tolatnak a város közepén
köztük egy bronzköltő csavarog –
fáradt éjjele csupa szén

Csattogva jön a Tehervonat
a bronzalak megáll a sínen
s megdermedt kokillapillanat
villámlik át rajt hirtelen –

2011

Móritz Mátyás
SZOBORHALÁL
Vén viharkabát

Szobor szemed tétován a földre tekint,
a zavaros, bölcs, és nagy Dunától jobbra;
most kifosztanának a kevésből megint,
Téged, ki sorsod hagyta a csillagokra.
Hogy maradj: én is a jó ügy mellett állok,
sokad magammal rád borulok most sírva;
mert van aki hozzád még hű, és nem álnok,
aki távozott az örök-néma sírba.
Talapatodon ülsz: sápadt szobor arcod,
mert utadból nem állnak egyesek félre;
de mi nem, – nem titkoljuk érted a harcot,
mert ha vinnének: Hová? Merre? Mivégre?

Szerintük a terv pompázatos és remek,
és jönne majd a markológép zakatolva;
míg alattad a föld dübörög és remeg,
s megy minden, mintha mi se történt volna.
Néznék ahogy földre hull a szobor fejed,
mondván: idővel elszáll a dolog zaja;
addig is kacatok közt lesz immár helyed,
és elszáll majd híveid könnyes sóhaja.
Hogy hogyan utáljanak: tudják ők jól azt,
kiket uruk annyi gyűlölettel megvert;
néznék ahogy egy kohó magába olvaszt,
ők, akikből senki sem farag már Embert.

Kiknek a neved is csak ürügynek kellett,
édes álmukból egy sincs aki felriad;
szobrod alszik majd a többi szobor mellett,
mondván: a földön még elég szobor marad.
Ha felnéznél: amit látnál el se hinnéd,
szavukra, – tettükre felfordul a gyomor;
de ők csak edegélik a sárgadinnyét,
míg ablak alatt settenkedik a nyomor.
És Te csak bámulsz a Parlamenttől jobbra,
jobb ha az ő nagyságukat nem is látod;
mielőtt levetett ruhád ütik dombra:
vedd föl gyöngyöződő vén viharkabátod!

Hisztéria tér

Mindent legázol a balsors, az idő, s a kor,
és a várost nem éli túl ez a szobor;
ki harmincegy évig maga elé nézett,
a tér talán hiányával lesz egészségesebb?...
Talán le sem bilincsel, – nincs sugárzása,
talán akad égen és földön is mása;
nem is oly nehéz tőle megszabadulni,
nekik, kik vágnak Krisztus sebébe nyúlni.
Talán számukra nincs is vonzó ereje,
a hatalmasoknak, kiknek nő száz feje;
talán taszítja őket, ezért elveszik,
az ember meg remél, és kenyeret eszik.

És rikolt és dalol a sok szegény torok,
„nem ideológiaiak az okok”;
a szépen fésült hajuk vállukon repes:
„a hisztéria teljesen felesleges”.
Szívünkéből a kétely folyjon el csak tova,
míg megérkezik Gróf Andrássy és lova;
feledtetve Attilát és Marton Lászlót,
de mi vállaljuk őket: mellettük bontunk zászlót.
Mit is tehetnénk a szabály ellenében?,
arcuk mozdulatlan, mint csillag az égen;
az ember hiába sír, – hiába eseng,
helyére új szobor áll, – vagy leül a csend.

Mos Ő az akit az országfők nem kegyelnek,
és hiába is könyörgünk ki kegyelmet;
neki, aki csak ül, kalapja kezében,
s körül lombok zúgnak az őszi szélben.
Most hogy egyéb nincsen mint a vermet ássák,
úgy hívják a szobrot: többé-itt-ne-lássák;
nem is hagynák tovább üldögelni vesztet,
és ez nem is a vég, – ez még csak a kezdet.
Mossa kezét mind, ahogy mindig is mosta,
úgy küldik el egy csatakos külvárosba;
rossz mellünket hiába, – hiába verjük:
az Ördög legszebb gondolata a lelkük.

T.Ágoston László

A macska meg a cinege

A nap sugarai szikrázva pattantak vissza a frissen hullott óról és a fák ágain ugrándozva kergetőztek, mint afféle tavaszi részegségre ébredt fenyőrigók. Vagy cinegék? – gondolkodott el az ablak előtt állva Baranyai, az író. – Igen, ezek a kis sárga hasú tollgombócok, amelyek az ablakpárkányon csipegetik a kiszórt szemet. Durci, a jóllakott tigrisbundás, lusta járású – mit járású? vonulású – a házi kedvenc meg ott lapul a belső párkányon a meleg radiátor fölött, és izgalomtól remegő szájjal, nyafogva figyelni őket, és úgy tesz, mintha bármikor átnyúlhatna értük az üvegen. Mintha csupán az ő akarátán múlna a létük vagy nemlétük. Igen ám, de valamennyien tudják, hogy az üveg bár átlátszó, mégsem átjárható. Félni ugyan nem kell, de az óvatosság sose árt... A cinege rárepül a kitett táltra, felcsippenti a szemet, aztán átlibben az ablak előtti hatalmas fenyő biztonságot adó vékonyka ágára, s onnét ad hálát a gondoskodásért hangos csiviteléssel. A macska meg eljártssza a félelmetes fenevadat remegő állkapoccsal, vinnogva, de ha megéhezik, megkeresi a tányérját a konyhában a mosogató alatt, és kényelmesen csámcsogva befalja a konzerv kaját. Mindenki játssza a maga szerepét – állapította meg Baranyai az író. – A nap süt, a fények szikráznak, a cinegék elcsenik az eléjük szórt fagyos magot, a remegő állú macska pedig békésen csámcsog a konzerv fölött.

No, ezt kellene megírni valami tökösszerűben, vagy novellában – gondolta. – Hogy fölkapják rá a fejüket a szerkesztők,

meg az olvasók. Hogy magukra ismerjenek és felkiáltssanak; „hát persze, én is pont ezt akartam mondani!” Mit is? A napsugarat, meg a szikrázó havat? A cinegét, a macskát, meg az átlátszó ablaküveget? Ugyan, ki a fenét érdekel mindez manapság, amikor mindenki csak a maga sebeit nyalogatja? Akinek az elhullajtott fagyos mag jutott, azért perrel, akinek a húsos fazék, az meg azért dohog, mert nem elég meleg a lé. De köztük feszül az ablaküveg, akár vicso-roghatnak is. Mindenki játssza a rá kiosztott szerepet. A szerkesztő olyan írást keres, ami a támogatója ízlésének is megfelel, mert különben oda az apanázs, és az ő számlájáról emelik le a nyomdaköltséget. Az olvasó? Ha egyáltalán akad még olyan, többnyire szövegértési gondokkal küzd, mert hozzá szokott, hogy az írott szó soha nem azt jelenti, amit az értelmező szótárba írtak. Különösen akkor nem, ha az adott könyvnek törvény a címe. Hát ezt írj meg Józsi, ha van vér a pucádban!

Idáig jutott elmélkedésében, amikor megcsörrent a telefon. Zsengellér hívta, a jó öreg költő barát.

– Nincs más választásunk, Józsikám – mondta mély meggyőződéssel –, lapot kell indítanunk. Saját lapot. A múlt héten hat folyóiratnak küldtem el egyik versemet. Pusztán kíváncsiságból tettem, hogy ugyan mit válaszolnak rá. Interneten küldtem, mert úgy olcsóbb, és azt se mondhatják rá, hogy a postán elveszett a levél. Kettőnél meg se nyitották az e-mailt. Lehet, hogy ismerős volt a feladó? Egy azt válaszolta, hogy majd elolvassák. Majd. Most nincs rá idejük. Egy azt írta, hogy ők csak modern verset közölnek. Egy ifjú titán az iránt érdek-

lődött, hogy kaptam-e már József Attila-díjat, mert őt már fölterjesztették. Végül az utolsó följajánlotta, hogy szívesen közli, ha fizetek érte kétezer forintot. Pontosabban; ha ennyivel támogatnám a lapjukat.

– És te támogattad, Ferikém?

– Miután elolvastam az Elektromos Művek levelét, miszerint nyolc napon belül kikapcsolják az áramot, ha nem fizetem be a tízezer forintos tartozásomat, úgy döntöttem, hogy inkább arra gyűjtök.

– Szóval ezért kellene lapot alapítanunk – ingatta a fejét Baranyai, az író. – És azt ki támogatná?

– Én már ezt is végiggondoltam – mondta izgatottan a költő. – Csináltam egy tervezetet egy nyolcvan, meg egy kilencvenhat oldalas folyóiratra. Meg külön egy tervet egy könyvkiadóra is. Az induláshoz elég lenne mondjuk ötmillió forint. Mi szerkesztenénk, te, meg én, és csak gyöngyszemeket közölnénk benne. Politika kizárva, dilettánsok kizárva. Olyasmi lenne, mint például a Babitsék Nyugatja. No, mit szólsz hozzá? Vállalod?

– Nagyon szép elképzelés, Ferikém – nyelt nagyot az író –, de ki adná hozzá azt az ötmilliót? Az én nyugdíjam, meg a te villanyszámla tartozásod aligha elég fedezet.

– Látod, erre is gondoltam. Elküldtem a tervezetet öt banknak, három mamutcégnek és a minisztériumnak.

– Ne fáraszsz, Ferikém! Itt olyan szépen süt a nap... Ha azt állítod, hogy ezek közül bármelyik szóba állt veled, azonnal a tollamba dülök!

– Ne tedd, kár lenne a tolladért! Figyeld a statisztikát! Két bank azt válaszolta, hogy ők kizárólag sportlétesít-

ményeket támogatnak. Egy még nem készítette el a szponzorálási stratégiáját, érdeklődjek két hónap múlva. Kettő meg éppen a csőd szélén táncol a rossz hitelek miatt. A mamutcégek egymással versengve küzdenek a gazdasági válság terheivel, és inkább a beszállítóikat támogatnák, ha lenne miből.

– És a minisztérium?

– Ők hosszas fontolgatás, meg latolgatás után úgy döntöttek, hogy inkább a kultúrát támogatnák, mint engem. Keresik is cefetül, hogy hol van. S mindent egy kulturált, színes fejjel ellátott, gyönyörű műnyomó levélpapíron közölték velem. Nem marad más választásom, Józsikám, mint felvállalni valami zsíros állami hivatalt, és ha kiderül mennyire alkalmatlan vagyok, talán végkielégítés gyanánt idelökkik azt a néhány milliócskát.

– No igen – motyogta maga elé rezignáltan Baranyai. – Mindenki játssza a maga jól begyakorolt szerepét. A napsugár vidáman táncol a hókristályokon, a cinege lopkodja a fagyos magot, a macska reszkető állal nyafog az ablakpárkányon, az ablaküveg meg vigyáz, nehogy összefussanak a túloldalon.

– Mi van? Meghülyültél, Józsi? – kiáltott föl a vonal másik végén Zsengellér. – Csak nem adtad a fejed vénségedre a versírásra? Bicegnek a verslábaid, csám-pás a rím! Neked nem ez a műfajod!

– Tudom, Ferikém, tudom... Csak ebben a vakító napsütésben olykor álmodozóvá válik az ember, ha a cinegét, meg a macskát figyeli az ablaküveg két oldalán.

✱

Lelkes Miklós

Ágrése átújít

Ágrése madár átújít.
Elbeszélget az ősszel.
Fényszálas fűből palota
épül, s a kékig nő fel.

A bokrokról piros bogó
Ragyogtat ékszerálmot,
aranypirost. Felhőfehér
égi nő erre vágott?

Nyár? Ősz? Félig a nyár is ősz,
s őszben is lengő nyár van
egy darabig. Baktat bogár,
kis lélek csend-magányban.

A madárka bokorra száll.
Csőréről hangok lépnek,
megnyugvón sírók, halkulók,
hídjára messzeségnek.

Homoktölcséren hangyacsepp
mászik, tapint, s már ment el,
kis lenézett robotka-gép,
sorsával szinte ember,

születik, felnéz, dolgozik,
a konok géprend várja,
s mozgatja ős ösztön-parancs,
hogy az a boly - hazája.

A madár hol? Csak hangja jár
a fénypalotás fűben,
kéket, ezüstöt ki-kigyújt,
s szikrázik, gyönyörűen.

Árnyékból nézem, életem
árnyékából: a Minden
mint lesz jajduló semmivé,
színtelenné szívemben.

Az úttalan kell, nem az Út?
Tavasza, nyár, ősz tél-vétke:
lelkek között széttört hidak
néznek volt-messzeségre...

...de fáj, s hiszem, nem csak nekem,
mit fent a Csillag fájlal,
Szépség-idő, te volt, te nincs,
lélek-hídon madárdal.

Őszi harang

(Rusovszki Szilviának)

Az ősz halkan harangoz.
Figyelj! Talán
rongyos dió-kabátból
kinéz magány.

Szél szoknyájára illeszt
levélhadat,
s lerázza. S újra. Villan
színpillanat.

Együtt: pusztulás, szépség,
bú és öröm,
mosoly, könny, közöny, átok,
fényköszönöm.

Fakult kék. Halk harangszó
hull, hull, ragyog.
Hozod már, esti ország,
csend-csillagod?

Csigaház-csont fehérlik.
Sárga, vörös
leng, lobban. Elsötétlő
levélközök.

Kis szív, bújnál az őszhöz,
te csöpp harang?
Félénk haza, már fájón
piros a hang!

Németh Erzsébet
versei

Szánalomig

Szavak, emberszavak
csobogó kútja,
végtelen idők
sosem-volt, sosem-lesz
menekülő útja.
Porosodó álmok,
kifakuló tettek,
anonim keresztfák
szenvedő kínokkal
feledésbe vesztek.
Vörös-rózsa-húsok
parázsló sebei
kinyílhatnak bárkin,
üszkösülő testek
rémült zuhanását
örök-fény-kapuban
ki fogja megszánni?

Nem őriz...

Már annyit szerettünk,
annyit harcoltunk,
annyi csók égett el
szívünk paraszán,
hogy a Nap szeméből
ránk vetülő prizmán
megtörrik végleg,
s nem őriz többé
az élet-talizmán.

Az árnyék

Fekszem, magamba ragadtan.
Átüt az emlék testet és falat.
Arnyékod mindig fekete,
hiába színezed ki magad.

Hajnalodik

Pillanatok metszéspontjában állsz.
Ne mocsanj!
Bármilyen megeshet...
Hajnalodik az idő.

Úgy ...

Úgy lapulok az ég üvegfalai között,
Mint kétségbeesett légy,
mely ablaknak ütközött,
s lehúzták közben a redőnyt.

Virrassz...

Virrassz önmagad fölött
e késszúrás-éjszakában,
míg felnyalja véred a kozmoszt!

Számomra

Számomra mindig az maradsz,
ki eleve voltál:
csábító tűz, gyilkos, isten,
ég-haragra megrezzenő oltár,
/ violafátyollal takarva /
Én fejemet hajtottam arra,
míg imádkozott a tömeg.

„A hetedik...”

Vakuló tükörben visszaverődöm.
Repedezett sorsomból
az utolsó arc
egy percre felragyog...
Igen, a hetedik én vagyok!

BAYER BÉLA
c s o r b a / T ü k ö r

Németh D: Bayer Béla, a költő

I.rész

PROLÓGUS

A haláltudaton innen, de a nyájszellem buktatóin már túl, tükröt tart elém a tény: az az idő, amit még életnek nevezhetek, szűkmarkú és egyre zsugorodik. Érkezése van hát – mielőtt sorsom magához békít –, megörökítenem letűnt éveimnek sorokba fogható alapvetéseit.

A KEZDETEK

Létezésem első hely- és időhatározóit 1951 ben rótták családi bibliánk előzék-lapjára. A Keleti Mecsek lábainál, Vár-alján történt. A gótbetűs családi krónika szerint egy héttel Úr napja előtt, a nyári kántorbőjt szerdáján. Talán a reggeli áh-

tat idején, de erre hitelt érdemlő adatom nincs. Már vérzett a májusi cseresznye amikor megszülettem, s anyám néhai Arndt Erzsébet személyében fölém nő hajolt. Szemében, legelső élményemül mélybarna szerelem tündérlett. Elsőszü-lött voltam, fiú. Ez utóbbi azért bírt különös nyomatékkal, mert dédanyám már-már szégyellte, hogy családjában csak lányunokák vették körül. Apám Bayer Ja-kab, első örömmámorában, a Község-házán Jakab névre anyakönyveztetett, (érthető módon, saját személyneve után), ám anyám vehemens tiltakozását követően (a megmásításra már nem volt mód) végül a Béla nevet biggyesztették a már meglévő mögé. Útravalóul anyám (evangelikus) vallását kaptam. Vegyes vallású párnál ez így dukált. Korai eszmé-lésemet hallgatag bányásztekinetek és paraszti dédapám, bölcseletei vigyázták. (A dédi alakja több írásomban is megele-venedik, akár mint a Teremtő alteregója, akár mint a jó Eckart a minden gyerme-kek barátja, aki a Haragos Vadász kutyá-itól is megvéd. Tartják, alighogy a bába anyám kezébe adott, egy markos kapanyél társaságában megjelent a dédi, hogy a tárgyat a kezemhez érintse. „Dógos lesz tőle az istenadta!” Azután a kalen-dáriumot is a fejem alá tették, hogy belőle a tudomány mind átáramoljék szűz kobakomba. A dédi SIC! „gyaloghuszár-ként” járt az Isonzónál. („Kiszűst-”je is volt, de avval nem játszhattam.)

Nem egyszer megrendítő módon, de valamennyi elemi élményem ehhez a vidékhez kapcsolódik, ahol a Mecsek láb-baihoz guggolnak a dombok és hallgatag bányásztekinetek idomítják arcukhoz a fényt. Ahol orgonák sípjai muzsikálnak és gesztenyék dajkálnak gyertyacsonkokat. (Megemlítem, hogy a család átmenetileg

Majosra költözött, de sem a háziúr Szal-kai Péter borbélymester, sem a Bánya-lyuknak nevezett falurész, ahol apai eleim éltek, nem hagytak bennem maradandó emlékeket. Ellenére mindannak, hogy erre az időre esik beiskolázásom, sőt az általános iskola első osztályának elvégzése is. Innen Máza községbe bútoroztunk, ahol apánk a Mecseki Szénbányák Vállalattól szolgálati lakást kapott. Túl Ernő öcsém megszületésén, az ottani évek sem tartogatnak említésre méltót. Az ötödik osztály végeztével kerültem Váraljára, ahol anyánk öröksége várt ránk.) A váraljai Csepe hegy, az akadályi bunker, s a mázai aknaöl voltak világra csodálkozásom vigyázói. Gyermekkorom festői ege fölénk feszült, a kenderáztatók és a Bence féle erdészház magaslatában. (Több, nyári szünetbéli foglalatosságom mint vízholdó is ide datálható.) A Kőbánya, a Péro (cigánytelep, ahol apám egy kőházat vásárolt, amit azután úgy adott tovább, hogy soha egy percig sem laktunk benne) és a Törökdomb képzeletet elindító púpja. Az Egri csillagok és más, kötődő kisiskolás olvasmányélmények. Rob Roy és Rinaldo Rinaldini lettek tanúságtévőim. Hétmérföldes istenkeresésem részesei. Vándorösztöneim bábálói. Nélkülük nem termett se gyönyör, se fájdalom. Szabadmellű gyermeki kitérülésem szinterei voltak ezek a helyek, sőt az anyám felolvasásából ismert távoli világoké is. Táptalaja képzeletem fejlődésének és álmódosásaim korlátlan kiélésének.

(Természetesen első zsenyéim is itt íródtak.) Minden szerénység nélkül említtem meg, hogy szüleim talán a legolvasottabb házaspár volt a faluban. Lendvai tanító nénit (a falu könyvtárosa volt anno) idézve: „sokat kell még könyvek

főle hajolnod ahhoz, hogy a szüleid által már elolvasottakat elérd!” Bizonyára biztatásnak szánta. Egy későbbi „odahaza” megrendezett író-olvasó találkozón újfent elismételte egykori kijelentését. (Hiszem, hogy szavai nem az akkori ismertségemnek szóltak.) Létezésem intellektuális problémái csak ezt követően kezdtek foglalkoztatni. Dombóvárort kezdődött, az Erzsébet utcai kollégiumban, ahol két világ keresztezte egymást, két pólusról jött nappal és éjszaka. A magammal hozott otthoni, valamennyi beidegződése ott pulzált zsigereimben. Szegénységünk, a sötét és a bűz, amiben apámnak dolgoznia kellett, a bányásztartás, ahogyan bátran éltek és haltak, hisz ez volt a sorsuk. A szirénák, a gyakran konduló hangok, temetések, rokkantak és özvegyek. Gyermekrajz rácsaim itt törtek szét végképp, noha önmagam rejtjeleivel még manapság is hadakozom.

II.rész

VARGABETŰK

Nem egyenes úton lettem középiskolás. Mert ugyan mi mást választhatott az olyan ember gyereke életcélfoglalkozásul (az általános iskolát befejezve) akinek környezetében csak bányász dinasztia élt, akik büszkén vállalták szakmai preztizsüket egészen a tizennyolcadik századig visszamenőleg. (Apák és nagyapák, fivérek, de olykor a családok nő tagjai is, mint külszíni segéderők! Ez volt az öröklött hozományuk.) Természetesen a vájár szakma mellett döntöttem én is, aminek anno jelentős perspektívái voltak. Kiváltképp akkor, ha a delikvens a dolog megfélemléseként a bányai ipari technikumot is elvégzi. Több ismert

életút kínálkozott követésre méltónak. Sajnos törekeny fizikumom mindennek ellentmondott és egészségügyi okokból iskolát kellett változtatnom. Az orvosaim által ajánlott szakmák közül (kertész, könyv- és kefekötő, kereskedő) az utóbbit választottam. Tizenhat évesen lettem a dombóvári Apáczai Csere János Gimnázium és Kereskedelmi Szakközépiskola diákja. Diáktársaim többségéhez mérten „lakli” voltam, ráadásul kezdő oroszos!, mert anno ilyen is volt. Tenai Jenő bácsi, (latin szakos volt, a „ruszkit” rátestálták!) igyekezett megkedveltetni velem e mélabús szláv nyelv misztikus alapjait. Hogy próbálkozása kudarcra végződött, nem emberi hozzáállásának hiányossága. A szakmai ismeretek (ilyen címszó alatt is dresszíroztak!) tantárgy is rémesen untatott. Hogy az egész már akkor elavult volt, amikor a róluk szóló könyv íródott!, az bizonyára csak a véletlenek pusztja egybeesése volt. (Ilonka néni, szegény. Meg az akkori kereskedő jelölt önmagam!) A matek órák szorongásaiból csak a magyar nyelv és irodalom tantárgy hozott feloldó kitérülést. Géza bácsi (Dr. Varga Géza) okfejtései és az az optika, amelyen át ő a világot látta és láttatta. Olyan szerzőktől citált, akik nemhogy a tankönyvben, de a napi szóhasználatban sem fordultak elő. Valódi olvasóvá is ő nevelt. Fogékony voltam a legapróbb rezdülésekre is. Zsengéimet illető jóindulatú kritikái meghatározó érvényűvé lettek. Megtanultam, hogy „isten malmai egyképpen őrölnék.” A nép-nemzeti irányzattal egy átszellemült előadása „fertőzött” meg. Harmadikos koromban, (a matura előtt álló gimnázisták előtt), magyar nyelvből iskolai tanulmányi versenyt nyertem. (A népiesség Szabó Pál témában. A híres

(hirhedt) Istók Kálmán őszinte elismerésére, aki anno ellenlábasaim magyar tanára volt és akivel később hasonszőrűként, csak „kollega úr”-aztuk egymást.) Verseim száma az idő múlásával gyarapodott. Megméretésük órája is elérkezett Földim és barátom Szabó László, (alias Hokis, akinek bábaasszony nagymamája segített a világra, és aki ugyancsak Dombóvárrott okosult, a Gögös Gimnáziumban) biztatására, zsenyéim egy csokrárt beneveztem egy akkor aktuális évfordulós verspályázatra. Meglepetésemre, Letét című versem 2. helyezést ért el. (Némi késéssel, 1976 tavaszán nyomtatásban is napvilágot látott a Tolna megyei Népiújság irodalmi rovatában. Nem elhallgatható, hogy a rovatot Csányi László író, Goethe-tudor vezette. Későbbi fordítói tevékenységem alapmotívációját köszönhetem találkozásunknak.) Féltucat foglalkozásba (emléítésük elhanyagolható!) is belekóstolva, végül Kaposvárott tanítói, míg a pécsi Janus Pannonius Tudományegyetem (sic!, JPTE és nem JATE!, ahogyan ezt többhelyütt helytelenül (!) említik) magyar szakán tanári oklevelet szereztem. A somogyi Alma Matert számomra Dr. Komáromi Gabriella (gyermekirodalom) és Illés Katalin (filmsztétika) tették emberléptékűvé. Kurucz Géza, a Somogyi Néplap akkori, irodalmi szerkesztője adott rendszerességgel közölte verseimet. Mind annak ellenére, hogy javaslatát, miszerint magyarosítsak a nevemen, hangos tiltakozással visszautasítottam. (A Vaspróba'85, '86 c. antológiák szerzői névsorában már fellelhető a nevem.) Prepaként ugyan még kezdőnek számítottam, de ekkorra már gyakorló apaként túl voltam a tipegős koron. 1972 ben kötött házasságom 1974 januárjában leánygyermekkel ajándéko-

zott meg. Máig megkapó élmény Adrienn lányom világra édesülése. Általa egy korábban ismeretlen szépség kifejlésének lettem tanúja, a sejtelmes lényeg térkövetelésének. Őrzője egy, még máig is rejtőzködő titoknak. Petruskám, aki születésével öt esztendő után követte őt, már ököllet szakadt a fényre. Az egyetem elvégzése korántsem tudásszomjam kielégítése volt. Szükségem volt (máig nem tudom miért?) egy, „bölcészjellegű” diplomára, ahogy az Cs. Szabó Béla szerkesztő úr elvárásai közt szerepelt. A Képes Újság Tavaszi Szél rovatát jegyezte akkoriban, s egy sereg, általam azóta sem használható bölcsellett látott el. Látván, hogy okfejtései lepereregnek rólam, a szó legszorosabb értelmében kidobott. (Az pusztán a sors iróniája, hogy most mindketten a Kislant c. periódikában publikálunk!?)

Némi elégtételül szolgált Váróczi Zsuzsanna (irodalomtörténet) tanárom elismerése, aki a Confessio című, Debrecenben megjelenő református folyóiratból ismerte írásaimat, és aki egyenrangú kollégaként kezelt. Több antológia után, (még gyakorló tanárként) 1983-ban jelent meg első kötetem a Kiolvasó. (Fodor András javaslatára, helyi mecénással. A bonyhádi ÁFÉSZ finanszírozta kötet Stekly Zsuzsa rajzaival látott napvilágot. Az anno még szükséges két lektor személye: Ágai Ágnes és Makay Ida volt.) Gyermeek-verseket tartalmazott.

Bayer a faluról hozott színes képek világát építi újra a megélt bölcsesség távlatából, vagy épp a cigánykereköző fiúcska idézésével. Játékos rímei, gyermekszóját idéző szóhasználata az apróságokat szinte simogatja. „(Bekes József: Virágvilág mesecsokra, Somogyi Néplap)”

A költő nem csak az tudja, amit nem lehet megtanulni, de azt is, amit nem lehet tudni. (Somlyó György)

Ebben vénám azután 1996-ban nyilvánul meg újra, a Tavirózsa c. kötet megjelenésével. (Szponzori tőkéből. Illusztrálását tanítványom, Pogonyi Zoltán vállalta.)

A kéktől az az érzete az embernek, hogy ez a könyv színes. Aztán végigolvasva a jókedvű versikéket, kiderül, hogy tényleg. Nem egy rózsaszínű álmvilágba kalauzolja a szerző az apróbb s nagyobb utasokat, hanem oda, ahol „Három szárcsa szárnya árnya terül sásra, szittyószárra” és Alkonyi ég homlokára csillag ül. Ezüst rétek palástjára csönd terül. Kék versikék. Legtöbbjének ihletője a természet. A kivételek egyike a Bohóc, mely az aréna hangulatát írja le, a boglyas hajú mulattató színrelépésekor. Az a bizonyos „könnycsurgató tréfa”, amiről annakidején Chaplin is beszélt, jellemző Bayer Béla egész munkásságára. Boldogítani akkor is, ha komisz a világ, ha kínkeservek a hétköznapok, ha „zord a harc”, ha izzadságszagú a verseny. Drámai helyzetben is nevetetni, vicceket mesélni a lövészárkokban, a kórtermekben, a nemlét előszobájában... Szeretetre méltóan mulattatni. Megtalálni a hangot. Ez az, ami megtanulhatatlan. Ez az, amire születni kell. (Wessely Gábor: A kék színű Tavirózsa, Tolna megyei Népújság)

A gyermekkötet Kanadába is eljutott. Egykori kolleganóm Kelemen Emma „néni” közvetítésével egy montreáli székelő közösségben mintegy ötven kötet talált gazdára. Az ottani anyanyelvi (értsd: magyar nyelvű) képzés fontos része lett. Lánykáim cseperedésével párhuzamosan nőttem ki a gyakorló

gyermekirodalomból. Később ugyan még több tanulmányt írtam a témában, de a tudatos gyermekvers írással felhagytam.

Az 1987 es esztendő Arcunk egére, c. munkám jelzi. *„Kíváncsiak vagyunk: élményekre, ismeretekre éhesek. Magunkat is ki akarjuk próbálni és a világot is. Ez az ismerkedés mindig izgalmas, kaland jellegű, különösen, ha van benne valami kockázat is.”* (Médea Kiadó, Budapest, 1987)

A kis példányszámú, vékonyka kötet manapság alig fellelhető. Hacsak nem az antikváriumok rejtekeiben. 1988 ban egy lelkiismereti és munkahelyi konfliktust követően. Bába Iván főszerkesztő hívó szavára útilaput kötöttem és magam mögött hagytam a katedrát. A Dátum című rendszerváltó napilap zszurnalisztája lettem. A Külpolitika rovat munkatársaként jószerevel bajárhattam egész Európát. Két alkalommal Ázsiába is eljutottam. Örvendetes módon a lap szépirodalmi munkáimból is közölt. Az orgánium kivérzése után lettem szabadfoglalkozású. Írhattam mindent és mindenkinek. A líra is újra megszólalt bennem. Hosszas hallgatás után 1994-ben, napvilágot látott Szárazdokk c. kötetem. A Rózsa fivérek által Szegeden szerkesztett kézirat Szekszárdon debütált a helyi nyomdában. (A címlapon Orbán László: Bárka című festményével.) „Irodalmi szegény-szabadként” (a terminus Leskó László, egy a Szabad Föld c. lapban megjelent kritikájából származik!) próbáltam a felszínen maradni. A kezdeti eufória után, a mindennapok pénzkereső szorításának engedve, újra katedrára léptem. A középiskola, ahol szerződéses jelleggel német nyelvet okítottam, csak sóhajtásnyi időre tartott igényt szolgálataimra.

Így utólag hálás vagyok érte, hisz ha tovább tartanak, saját lelkemet nyomorítottam volna köznapivá. Újbóli szabadságom eredménye az Agylomtalanítás c. novelláskötet (1995, szerkesztette: Molnár Judit, a borító Gábori Sándor munkája) melyben emlékeimhez tértem vissza. A gonoszt, a fájót száműztem magamból, hogy Sandburg szavaival élve, *„ne a sejtelemben és homályban, ne a vágyban keresgéljek, hanem az eleven erő tiszta rajzásában.”* A Független Délvidék vállalkozott a kiadására. (Jöemlékű szerkesztőjével illegálitásban csináltunk újságot, egy nevenincs Baja környéki tanyán. Említést érdemlő életrajzi attitűdöm nem kötődik az időszakhoz.) Egy akkoriban Bonyhádon szárnyát bontogató kiadó, a B-Faktura, szerzőket keresett. Vezetőjével egy a szerelmes verseimet összefogó kötet kiadásáról állapodtunk meg, amit Gábori Sándor grafikusművész illusztrált. A kötetecske a Kerényi nyomdában készült. Nászingű Libánus, 1995. *„A szerelem – osztva a frankli tételt –, valahogyan a legutolsó és legmagasabb, amihez az emberi lét fel tud szárnyalni.”* Akárha emlék és jelenidő keveredik kötetem lapjain. A korábban nem ismert érzés úgy idomul a másként elképzelthez, hogy végül a hiányzó fájdalommal oldódik fel a meglévő valóságosban. A napi betevőért folytatott küszködés ezidőtájt élte elevenjét. Gyalogfirkász hétköznapi váltották egymást napfényre éhes szépirodalmi megnyilatkozásokkal. Míg írásaim hangütését a Sors, addig formáját a műfaji barangolások adták.

Vajon meddig futhat az ember önmaga elől? teszi fel a kérdést Frida, regényem hősnője. Mikorra lesz érett az önszembénzésre? Életünk mint alkotói meg-

A kínálkozó válasz alig segíti ráébredését a szükséges hogyanra. A cselekményben sorjázó kérdőjelek helyét fokozatosan a tiszta felismerés váltja fel. Frida esete saját szorongásainkra rímel. Felelet arra, hogy gubancaink kibogozhatók, mégha tiszta formában nem is élhetjük meg azt, amit belső törvényünk követel. (Kerényi Kiadó, 1996, címlap: Gábori Sándor.) A kötet fogadtatása pozitív, a visszhang erőteljes.

Azt, hogy az élet nem mindig élvezhető, már jó ideje tudtam. Azt viszont, hogy megkönnyíti helyzetünket az, ha sötétebb pillanatokban is kalandként tudjuk megélni, Tóth Károly Antaltól tanultam. Létezésem hiteles bizonyítéka ekkorra már pusztán a képzeletem volt, hisz korábbi agyműtétemre visszavezethetően látásom cserbenhagyott. Rettegtem a rám várót, ahogy örökre bealkonyul, mégis könnyebbséget hozott bekövetkezte. Gyöngeségemet se tudtam be másnak, pusztán a szenvedélyeim pihenésének. Képzeletem anyanyelvévé a történet vált, a rímbe álmodott verssor. A szavak, a beszéd, no meg az írás által éltem. Az ember, ha gacsos nyavalyái gúzsba kötik, s emiatt szelleméhez méltón nem tekinthet szét a külvilágban, önmagában nyit teret. Értelme táplálja vágyait egy teljesebb emberi lét után.

„Nagymértékben beállítottóság dolga, mit hogyan élünk meg. Ezért egy negatív élményt az egyik ember gazdagító tapasztalattal szolgáló kalandnak tekinthet, más esetleg csapásnak érzékeli ugyanazt.” Habitusomnak köszönhetően, korábbi rettegésem ellenére, sikerült állapotomat lelkileg feldolgoznom. A belső dac és a technika segített. Perben és haragban minden nyavalyával, Kafka szellemében. „Életmódomat, írja egyhe-

lyütt, csak az írás szabja meg, ha változik, úgy egyedül azért, hogy a lehetőség jobban igazodjék az írás igényéhez, mert az élet rövid. Az írás egyedüli belső lételemem.”

Emberi, írói tartásom megőrzéséhez Molnár Judit, (hét évig volt társam) biztosította a lehetőségeket. Segítségével a sajnálat mindennemű színeváltozását sikerült távol tartanom magamtól. Kétnyelvűségem hozadéka az a **Graublau** c. német nyelvű versválogatás, mely egy negyedéven belül két kiadást is megért. (Tm-i Könyvtár, 1996, Kerényi Kiadó, 1996) A dolog pikantériája, hogy korábban sváb származásomat (és ezáltal anyám nyelvét is) negáltam. Magyarság tudatom kerültette velem a német dialektusokban való megnyilatkozást. Később a szükség megtanított erre is. Noha ellentmondásnak tűnik fel, anyanyelvemnek mindmáig a magyart tartom. E nyelven lettem írástudó, emberi, művészi tartásom is innen eredeztethető. Babits és Illyés nyelve tett gondolkodóvá, s ez kötelez. Tartásra, amire méltán lehetek büszke. A családtól jussolt nyelvvel, jól kiegészítik egymást. Korábbi német nyelvű jelentkezéseimmel azidőtájt csupán antológiákban találkozhatott az érdeklődő. (Ezek jobbára Németországban, az USA-ban és Svájcban szereztek ismertséget maguknak. Többnyire a VUdAK, a Magyarországi Német Írók és Művészek Szövetsége égisze alatt, vagy annak értő támogatásával.) A társas kommunikáció csődje napi jelenség. Esendőségünk is oly nyilvánvaló, akárha önmeghatározásunk igénye.

Ezen felismerésem birtokában rendeztem sajtó alá korábbi versesköteteim válogatását, harminckét újabb lírai megnyilatkozással. (**Áttűnések**, Babits Kiadó,

1997.)

„Bayer Béla, *Áttűnések* című lírai hangú verseskötete ritka kiforrott szemléletű, egységes versbeszédű alkotónak mutatja az író. A német nyelvterületen is ismertséget szerzett költő igen tág ívű asszociációkkal, impresszionisztikus modorban és hatalmas nyelvi erővel vall magáról és tapasztalatairól, költői glóbuszát igen intenzíven és mélyrehatóan jelenítve meg. Egyszerre hagyománytisztelő és újító hajlamú költő, aki a lélek benső rezdüléseit és a természeti tájat hagyományos érdeklődéssel figyeli és ábrázolja, ugyanakkor egészen egyedi stílusban, eredeti fordulatokkal, sajátos szóhasználattal és képkötő invencióval szól: „Hamuszín arcomról mosolyom ellobban, / múlik körülöttem a látni érdemes” (Szembenézés); „madarak surrogása, / s az odvából biccenő tavasz” (Szertefolyt tegnapom); „Dögszagú csöndben / étlen ekevas” (Révület). Bayer Béla akár önmagát, akár a világ látványos vagy immanens jelenségeit szövi versben, ezt az elvonatkoztatás igen magas fokán teszi: valósággal fölemeli az élményt az intellektus síkjára, a világértelmezés szférájából. Gondolati és nyelvi invenciója annyira erőteljes, hogy a látványt, az érzetet, a tapasztalatot rögtön értelmezéssé, elvont ábrázolattá szublimálja (Anyám; Montázs; Golgota; Vigyázó stb.). ; Az 1980-as és 90-es években keletkezett – egyenletesen magas színvonalú – verstermés e kötetben hat ciklusban jelenik meg, azt reprezentálva, hogy a magas fokú intellektualitás, az erőteljes absztrahálás, a képi szárnyalású és egyéni nyelvhasználat állandósága mellett témái változatosságával is minőséget teremt. Önértelmező költészete (Aritmia), a szülőház és a család megjelenítése

(Áttűnések), a klasszikus ihletésűek (Verstorzók Ithakából), a szerelmes (Nászingű Libánus), a táji ihletésű (Kiolvasó) és az irodalomból kiinduló létértelmező darabok (Szárzadokk) már-már eruptív nyelvi erőről tanúskodnak. Minden mondatnak, képnek, toposznak, szófordulatnak nyoma-tékos ereje, elemi hatása van, és ezt fokozzák szinte a végletességig a csattanós, szentenciózus, frappáns versárlatok (Isten ölében). Magas hőfokon izzó költészet ez, mégsem plakátszerű, még-sem kiáltványyszerű, fölszólító módú, hanem elmélyült és intenzív, intellektuális és képi erejű – valódi élménye a versértőknek.”

Az ítézés személye anonym, mint ahogy a soron következő idézeteké is!

A kötetet az országos kritika sem hagyta visszhang nélkül. (Kerék Imre-VÁR-hely / Zsirai László - Pannon Tükör / Liptai Katalin, a Magyar Rádió Irodalmi rovata)

Lírikus alkatommal dacolva egy idő után ismét a prózát részesítettem előnyben. Ennek szellemében Innen a Tejúton címmel egy novellafüzérem kért nyilvánosságot. Jóemlékű kiadóm és támogatóm, Károly István idejében (Babits, 1997.) Ízelítőül álljon itt egy kritika a műről:

„Az Innen a Tejúton című prózakötet elbeszélései, a meghitt vallomásosság által átfényesülve mutatják be írójuk életről vallott hitét, szelíd emberségét. Az írások, három ciklusba (Innen a Tejúton; Gyalogfrász; Férfipróba) rendezett vezérmotívuma; az író kamaszkori évei és a közelmúlt hétköznapi eseményei, melyet az állandó mozgásban lévő világ mára már történelemmé formált. Az egyéni életutak és azok nehézsé-

gekkel, fájdalokkal szabdalt stációi – a személyes jelentésükön túl – a szélesebb, egyetemes tanulság felé nyitnak utat. Bayer Béla megvallott írói célja: a lényeg „tettenérése”, melyet a kötet írásaival maradéktalanul teljesít. „A novel-lák Rólunk szólnak akkor is, ha a külső jelenségeknek olykor saját létélményem kölcsönöz arcokat.” – Az emberközeli világról szóló, míves, helyenként szinte már-már archaizáló nyelvezet, a költészet „hangjait” prózába „emelő”. gondosan megformált sorok érdekmesítik a köte-tet...”

A rákövetkező, 1998-as esztendő ismét a lírai megnyilatkozások éve.. Első görög körutam összegzéseként napvilágot lát az Argosz túllfátylan című kötet (Kiadóként már Fejős Károly jegyzi. A borítót Gulyás Sarolta tervezte és rajzolta. Babits Kiadó)

A szakma véleménye:

“Bayer Béla hatalmas invenciával, ehhez méltó nyelvi erővel, igen gazdag motívum- és mataforakészlettel, kidolgozott formakultúrával versel; és miközben gondosan kerül mindenfajta modernkedést és extravaganciát, aközben ízigvérig modern költő, hiszen különös érzékenységgel közelít az emberi korokhoz. Korokhoz – tehát korántsem csak a maga jelenéhez, de a múlthoz és a kozmikus végtelenséghez egyaránt. Ilyen múltba forduló és égre néző, elmúlt ezredéveket idéző verseiből állította össze ezt a kötetét, melyet akár antik poéta művének is tarthatnánk; A klaszszikus antikvitás témáit és metrumait idézik – a címhez méltó leheletfinom költemények, és a horatiusi csiszoltságot is, pl. így: „Szappanfű mosdatta útszegély, / mécsvirág szüremlő könnye, / hóperjén hamvazó szenvedély / záloga lobban a

gyöpre” (Flóra); vagy: „A leánykaszabor kebleit / szellő bizsergeti, / repkények kéklő vágyai / kacsintanak neki” (Kamaszcipőben) és még tovább: „Vadszedder közt alkonyi fény illan, / Tornyok árnya ír porba keresztet” (Hullámhossz). A kötet teli van leheletfinom megfigyelések érzékeny leképezéseivel; a költő nem egyszerűen impresszionista, nem pusztán engedi magába áramlani a benyomásokat, de valamilyen fölfokozott szenzibilitással megsokszorozza élményeinek lelki hatását – és ezt, a miniatúrák kidolgozottságára emlékeztető, precízen árnyalt és finoman színezett világot – pontosabban ennek lelki nyomtatát – tárja olvasója elé (Időző; Nyárszonett; Notturmo; Idill; Magam stb.). Nemcsak költői modorában, esz-köztárában nyilvánul meg az antikvitás iránti rajongása, hanem témaválasztásában, motívumaiban is a klasszikus ókor és a mediterránum idéződik meg (Orpheuszi; Anziksz; Melina; Körtánc; Borvigasz stb.). Szépség és mámor, az örömök bölcs élvezete hullámszik klaszszikus lejtésű soraiban, melyek minden elemükben a végső tökélyre csiszoltság szépségét hordozzák. Mirtuszkoszorúk, finom borok zamata, fűszeres illatok, gyönyörű leányok, idilli tájak jelennek meg Bayer Béla, az újkori „poeta doctus” verseiben. Az olvasó a szépség olyan tobzódásának lehet tanúja, amely már időtlenné teszi a műveket, e szférában megszűnik múlt és jelen, az örök szépségek ideje ez. Érett dalformában árad a kötetből ez a ma már jószerével ismeretlen életérzés, motívika és stílus...”

(folytatása következik.)

Móritz Máttyás

Fölmenetel a koponya hegyére

Mennek föl a koponya hegyére,
láthatod az emberek százait;
ahogy a földre omlik a vére,
míg húzza a törött lábszárait.

Vannak vakok, csonka orrúak, bénák,
láthatod Kleofás feleségét;
testvérét: Mária Magdalénát,
az Ő mindenre kíváncsi népét.

Az Urat, a százszor szépalakút,
aki minden lépésnél megszakad;
senki sem szór a fejére hamut,
kiáltoznak a holló-madarak.

Nézi mind, – nézi megvakulásig,
szíve mindegyiknek szégyenvasban.
Jók, vagy rosszak? – rajtuk nem is látszik.
Várja a Golgota a magasban.

Senki sem hiányozhat a képről,
ragyognak a szótlán, sötét szemek;
folyam indul majd a hét sebéből,
melyek mind szóbaönthetetlenek.

Eltelt sok év. Hol van már a jászol?...
Várják a szögek, és a kalapács;
hogyan vért fakasszanak mosolyából.
Talán Isten volt? Vagy talán egy ács?...

A hegy felfut egész a veres égig,
a halál nem talál hozzá hidat;
nem adta meg magát, – azt beszélik,
a férgek megváltó csókjainak.

Hogy új országot teremtsen a földön,
Ő, a Megcsúfolt, és Megfeszített;
(ahol nem lesz harc, se kard, se börtön),
ki egyszer már mindent elveszített.

Hans-Guido Klinkner

A tavasz győzelme
(*Der Sieg des Frühlings*)

Búcsúzóul még
ökölbe szorítja kezét a tél,
egy felbőszült fekete felhő
gördül a széles égen szerte
jeges tüdejét üresre fújva,
izzik el az alkonyfirban.

Madárhangokra
csitri tavasz szökken a tájba
világos, langy szellőkből szótt ruhában,
napanyácskától növekvő erővel
megajándékozva, napról napra
magasabbra hág a hegyekbe.

Havat és jeget
olvaszt lágy lépésekben
és zöld vándorbotja alatt
krókuszokat és gyermekláncfüvet nevel,
nászra lobbantja a tűzok vágyát.

Seiser Alm

Vad nárciszok
(*Wilde Narzissen*)

Hiába kapaszkodik
a magasba jeges ujjaival
a tél.

A völgyekben
már virágzanak a nárciszok,
napfényt fonnak az első zöldbe.

Gyermekkéz nyújtja
csokorba kötve
a tavaszt.

Vogézek

Fordította: Bayer Béla

Csillag Tamás

versei

Sosem a poggyász az...

Sosem a poggyász az, ami nehéz...
Anyák könnyeitől nehéz az út.
Férfitalpak alatt forog a föld,
de ők nem látják, csak a kisfiút.

Anyám arcát, az otthon szagát
zsebemben hoztam, őrzöm idebenn.
Ha nem lenne otthon, hova jó
hazatérni: nem hinnék semmiben.

Bőrhibás a hold hófehér arca,
futnak a tejúton a fények.
Esténként szeretőm szuszogása

altat, pupillám kútjai mélyek.
Szemeim, ha csókkal lezárja:
emberi dolgaink beférnek.

A sínek a semmibe futnak

A sínek semmibe futnak,
ritkán és dadogva írok.
Fémhangon sírnak bennem
a vágó-lokomotívok.
Szénszemű fűtő vagyok-e,
vagy a szén, amit eléget?
Végülis mindegy: hajtok... És
eladom magam, hogy éljek.

Fiatal anyák mosolyognak

Fiatal anyák mosolyognak:
férfiak lelkében rend lesz.
Indokot adnak - menedéket -
jóleső nyugalmat a csendhez.

Rejtegetlek

Sötét van, hogy lássalak:
gyufafejek mérge serceg.
Monoton metronóm az
este: folyton rejtegetlek.

Kell, hogy legyen szeretni
erő: így nem nehéz az út.
Tanítsd írni bennem a
gubbasztó, dacos kisfiút.

Pocsolyák fenekén

Koszos pocsolyák fenekén ragyog
magyarságunk, felesleges a szó.
Így haza nélkül hiábavaló
megkérdezni: tényleg magyar vagyok?

Ha van istenünk: talán megbocsát.
Az évek lusta mérge lassan öl,
ha éhez, kurva mindegy, kitől
kapod meg az utolsó vacsorád.

Inged talán fehér, de besároz
a gondolat, odakint már dörög.
Batyudat odacsapod a mához.

A sok hülye hiába röhög,
amit írsz, az magadból kihámoz:
fénylenek feletted a göncölök.

A lépcsőházak csendje ugyanaz

A lépcsőházak csendje ugyanaz,
az mindegy, hogy mennyire várnak.
Elhalnak lépteid, mint a percek:
elmész. És felmosnak utánad.

*

Németh Dezső

A számár

Tóti-hegyen történt régen, a szulai erdőszélen
a bozótból élém lépett egy szórtüskés bús számár,
rút csapzott szárnyai voltak, egészen csülkéig lógtak,
reszkettem hátrálva, féltem, ez a hely egészen sivár,
de látom, a nyakában leng láncon bájos lantgitár,
amely pengetőre vár.

Úgy emlékszem tavasszal volt, a fákon víg madárdal szólt
s vadvirágok csöpp kelyhében fürdött sok-sok fénysugár,
de a számár rám se nézett, mint aki a dolga végett
nem törődhet semmivel se, mert ha ideje lejár,
fent a nagy ég sűrűjében várja ékes kantárszár,
meg a Nap, a fénybatár.

Gondoltam, számárpegazus, nincs költője, azért ily bús,
gazdát keres, kivel szállhat, mikor zöldell a határ,
bár a szárnya kissé kopott, már jó régen szárnyalhatott,
égi vízben régen fürdött, pedig neki ez kijár,
hogya fönt a szárnya lendül, fürdeti a napsugár,
és a számár – ott madár.

Félelmemet félre tettem és közelebb merészkedtem,
Talán nem rúg meg a beste, de remeg a nadrágszár,
cidrizik a lábam, kérem, egészen felforrt a vérem,
mert emberként két lábra áll ez a lantos kis számár,
felém lépett, hogy átölel és patái közé zár,
én meg mondtam: „No, ne már!”

Már elég nagy gyerek voltam, a hegyen sokat kóboroltam,
elképzeltem, hogy ott áll egy héttornyú sziklavár,
de ilyet még nem pipáltam, hogy egy számár lesz a társam,
ki a bazalt sziklavárból néha sétálgatni jár –
és már azt is elképzeltem, zenét tanító tanár,
vagy egy híres világsztár.

De aztán kijózanodtam és elfelé oldalogtam
vissza-visszapislantva, hogy nem követ-e a számár,
elindult utánam lassan, a lantját pengetve halkan,

olyan puhán lépegetett, mint egy kínai császár,
és köré gyűlt az erdőből sok-sok énekes madár,
s zengett az egész határ.

Gondoltam jól befürödtem, hogy az útjába kerültem
bár dalukat csuda szépen kísérte égi fanfár, –
égen villám rózsák nyíltak, a bús felhők gyöngyöt sírtak,
és az utat elöntötte az agyagos lucskos sár –
egy fa alá menekültem, betelt nálam a pohár,
mert követett a számár.

Figyelj ide, Szamár! – mondtam. – Tűnj el innen szépen, nyomban!
Neked kordé rúd nem való, meg a durva szíjkantár,
menj vissza a sziklavárba, vagy mennybéli palotádba,
ahol dúsan töltött vályú finom abrakokkal vár,
meg a csillagsugárból szőtt égi szivárványkantár. –
„Nem én!” – mondta a számár.

„Makacs, mint egy számár – szóltam, de már ezen nem búsultam,
mert a zápor alább hagyott, és a langyos napsugár
áldott fényét ránk vetette, a szívemet teleszötte
dallamokkal, és melléje ez a muris kis számár...
Felém nyújtja a kis lantot és bólint, hogy játsszak már. –
Én meg mondom: „Kár, nagy kár.”

„Ne károgi itt! – szólt a számár. – Nem vagy te egy varjú madár.
Játssz valami szépet költöm, tudom, verseket írsz már,
aztán ülj fel a hátamra, várja léptünket ragyogva
itt a földön sok-sok szépség, a nagy képzelethatár. –
Ne tétovázz, induljunk el, hisz az élet csudatár,
nem egy rozoga batár!”

A hátára felugrottam, a kis lantot kézbe kaptam,
és láss csodát, úgy játszottam, mint valami világsztár.
A számár meg vígan lépett, bekószáltuk a vidéket,
de az idő gyorsan repült, és a nap vöröslött már, –
házunknak vettük az irányt, mert az anyám hazavár,
s lépked velem a számár.

Beértünk az udvarunkba, kérdi apám elámulva:
„Mi ez, fiam? Hol szerezted! Miféle csudabogár?
Talán tik, vagy kacska féle, de ebédre mégse kéne

ilyen rondán elfuserált tüskéstollú vén gúnár. –
Nevetnem kell, de most látom, hogy ez szőrös lúd-szamar...
Mondom én, a vén huszár!

Kezét anyám összecsapja: „Milyen állat fia-borja?
Oh, szegénykém, milyen piszkos, hisz a szőre csupa sár!”
Aztán nyomban lesúrolja, tollait is jól megmossa,
minden jóval megeteti, anyám szíve egy magtár.
A szamar ezt némán tűri, érzi, hogy most ő a sztár, –
akinek ez mind kijár.

Ezután szólt: „Elbúcsúzom, mert én fent az égben lakom,
a kis lantot neked adom, minden húrja holdsugár!”
Felénk nyújtja a patáját, meglengeti két nagy szárnyát,
és a magas égbe száll. – Apám kiált: „Ez madár!”
Anyám hosszan integetett, mert akit szívébe zár,
nem hagyja el, soha már.

Németh Dezső

Világom

Ott a megátalkodott horizonton
kettéválik minden örök,
nyűszít világi szél ablakomon
s szememben csillag pörög.

Nyugodt pillanat. Késekkel teli
elme nem állja csendemet,
torz világa sandán figyel
arcom, és góggal eltemet.

Fent vagyok éjjel, a lámpa ég;
magamban virraszt istenem –
csupasz éjszakám nyeríti szét,
hogy nem igaz a végtelen.

Telegyűrt szájjal kiáltanám,
hogy markomban nincsen idő –

megviselt árnyékom rabruhám
s szememben holdas temető.

Jön értem fegyveres holnapom;
állok a kimért csend alatt –
talán az elhaló faág-karom
legyintése még megmarad.

Az ítélet

Van jogar utáni kard. –
Az arcod eltakard! –
A pillanat most ennyi csak,
bámulnak bamba falak;
az udvar szűkülő négyzete
meztelen lelked nézi...
Kiáltani akartál valamit,
de most már örökre
seb maradsz.

2011

Bódai Soós Judit

versei

Kavics

Szeretnék táncolni veled, de nincs
lábam.
Szeretnék átölelni, de nincsen karom.
Csak egy apró kavics vagyok,
s mégis jó nekem,
mert csendesen
a tenyeredbe simulhatok.

Kőszív

Mély csend ül benn a kőszíven,
áll némán, rezdületlenül.
Feléje nyúlok szelíden,
s kezem a semmibe merül.

Úrból vont árok van kívül,
melynek ölében, mint sziklavár,
a kőszív magányosan ül:
halálos megváltásra vár.

Talán

Én a Talán vagyok. Ismersz, tudom.
Az Igen és a Nem között lakom.
Nagyjából félúton.

Az egyértelműségen vagyok rés.
Lehetek válasz, lehetek kérdés.
Lehetek tévedés.

Remény és Kétely a két gyermekem.
Egyikük mindig együtt jár velem.
Mögöttes értelem.

Építhetsz rám hitednek légvárat.
Vagy épp a kétség vermei várnak.
Ha szíven talállak.

Fuldoklónak kétes kötél vagyok.
Kapaszkodó az árban, vagy nyakon
megszoruló hurok.

✱

Juhász János

Hat haiku

Kelepce

Tévútra vezet
Őskígyó ravaszága
Miért követed?

Teremtés

Csodák csodája
Rózsa édes illata
Teremtett világ.

Elmulás

Szépen szól a lant
Virágszirom kókadoz
Eltakar a hant.

Erény

Pokoli kígyó
Soha meg nem zavarta
Hófehér galamb.

Szorgalom

Virágzó akác
Szorgoskodó méhcsalád
Telik a kaptár.

Tisztaság

Erény utál bűnt
Sár nem illik gyöngy mellé
Tiszta égi fény.

Barcs János

Kavicsok

Wass Albert emlékére

-1-

Alkonyatban hajlong a nád:
nem érti a kőcsont muzsikát.
Cimbalmoznak a kővirágok
őrizve titkon iszap-álmot.
Munkálkodó vízsodrásban
enyészet-illat, – kővirág van:
Halott szilfák Golgotája
fullad bele ringó lápba...
Folyók mélyén holt kővilág, –
koccan némán a kavics-virág:
Hangtalanul csilingelnek;
partra vetődnek, úgy üzennek:
vagy sodrástól megmeredten
aluszna a rég holt mederben.
Ájult kövek a semmibe; –
a végtelenség gyökeribe
kapaszkodva, egy a máshoz,
iszapba úszva a múláshoz!
Érdesedve, – gömbölyödve?
hasonlítva kövesült dögre.
Oly hűvös vagy te kőkavics,
ríkasz meg költőd párducait.
Legyen a Föld a végtelen
múzsáknak földje s az értelem
istenének ékes jele. –
csak ne fáradjon a Föld bele.
Leskel rád is sunyi halál,
virrasztva bolygód kapuinál.
Játszadovza naphalakkal:
a víz alatti alkonyattal,
csillogjatok kavicskövek, –
ne sátánkodjon a gyűlölet:
Mert a világ olyan hamis,
fölforrhat még az iszap is: –
S nem lesz, aki lecsapolja;

ne égj hamuvá nyíló rózsza.
Ne legyenek földúlt falak
Szent István-i egünk alatt.

Kavicsok

-2-

Virágozzék még soká a lét,
teremjenek gazdag venyigék...
Véreimet boldognak lássam,
napsütésben, hó-zuhogásban.
Vasérc keze századoknak
még ezredeken átragyoghat: –
Évezredek, – csöppnyi idő;
moccan a mocsár s hallgat a kő!

2003

Ötvös László

Angyali üzenet

Olv. Jelenések 5:12

Figyelj a bárányra,
ami meg van ölve,
megérintve érzed
él benne a lelke...
A szellő susogja,
nincs van a rejtélye...

Figyelj a bárányra,
aki meg volt ölve,
megérintve érzed
él benne a lelke...
A szellő ihleti,
nincs van a rejtélye...

Debrecen, 2010.

Németh Erzsébet

FUTNAK A SÍNEK

Futnak a sínek a vonat alatt,
repül az ég a madarak felett.

A szó kimondja az embert –
Egy pipacs vére kézfejemre hull.

*

Csöndszikra-fények,
Vérlomb-bódulat....

magamban felejtettem a kést.

A **Lant** Irodalmi Folyóirat
előfizetési díja egy évre: **1.500,-Ft.**
Előfizetni postautalványon lehet a
szerkesztőség címén. A lap évente
hat alkalommal jelenik meg.

kis **LANT**
IRODALMI FOLYÓIRAT

Főszerkesztő: Németh Dezső
Irodalmi szerkesztő: Németh Erzsébet

Szerkesztőség címe:

Németh Dezső

Lant

1211 Budapest

Ady Endre út 5. 3/10.

Telefon: 277 7196

Mobil: 06 30 431 7837

Kiadja a Lant Irodalmi Klub
Magánkiadás

www.kislant.hu

ISSN 1788-7542 (Nyomtatott)

ISSN 1788-7631 (Online)

Csepeli Szabó Béla

PATTOGÓ KÁLYHATŰZNÉL

1.

– Nézd kedvesem, milyen korán
beköszöntött a tél...
Hallod, hogy vacog kint a táj?
Már minden csupa dér...
De hallgasd, a tűz énekét
mily erő hatja át:
Körénk lebbenti Dél egét
s a kék tájak nyarát.
A tűz. A selymes, sárga tűz.
Mi lenne nélküle?
Ó, hideg árny, hiába dűlsz
a küszöbünkre le!
Tiéd a Tér, a nagy hegyek,
a sarkmezők hona,
de íme, szembeszáll veled
ez a kis kék szoba.
Ez a friss, tiszta ablakú,
vén külvárosi ház
melyben jó, almaillatú
béke s derű tanyáz,
hol őszi s téli esteken
ha együtt a család,
gondoktól hűvös lelkemen
parazsat szít
a szád...

2.

A tűz, a szelíd szirmú láng
nem hunyhat ki soha!
Melegedj fel fagyos világ,
milliárd kis szoba,
kint zúg a szél, dobjál szenet
a tűzre kedvesem,
félek, megölne a hideg,
ha nem lennél velem.

Műkedvelő írók, költők jelentkezését is várjuk! Az elfogadott írásokat közöljük!

Ára: 250,- Ft.